

Тамара Денисова

СПОГАД ІЗ ЮНОСТІ

Микола Григорович Жулинський не завжди був академіком і директором Інституту літератури ім. Т.Г. Шевченка НАН України. Десь у сімдесяті роки Юрко Покальчук, який завершив свій термін навчання в аспірантурі і вже працював над книжкою “Самотнє покоління”, привів до Інституту свого земляка Миколу Жулинського, здібного та енергійного, скромного й надзвичайно цікавого до всього, що стосувалося літератури. Успішно склавши всі іспити, Жулинський став аспірантом відділу теорії літератури.

У ті часи співробітники Інституту під незмінним проводом Ніни Чамати об’їздили не тільки всю Україну, а й широкі простори європейської частини Радянського Союзу. В одну з таких поїздок я теж приєдналась до колективу.

Їхали Чернігівщиною, відвідували дивні місця: Седнів, Новгород-Сіверський, Глухів... Ночувати їхали до Ніжина. Стояла тиха запашна літня ніч, навколо дороги виструнчилися чернігівські ліси, в автобусі було тихо, сумирно, затишно. А із заднього сидіння всю дорогу лунали прекрасні українські пісні. То співали Микола Жулинський і Юрко Покальчук. Боже, скільки ж вони знали того фольклору, який він був багатий та різноманітний і яким виразним був той чоловічий дует! Так мені й запам’яталась та поїздка на все життя: нічна дорога, комфортний автобус, літні пахощі й душевний чоловічий спів...

Я хочу побажати Миколі Григоровичу Жулинському зберегти ту красиву співучу народну душу на все своє таке насичене, таке активне, таке плідне життя!

Людмила Тарнашинська

З ПОВАГИ ДО ТАЛАНТУ ІНШОГО

Цими днями, перечитуючи поезію Василя Стуса, пригадала, що в мене й досі зберігаються в окремій течці пожовклі аркуші паперу із віддрукованими на друкарській машинці віршами поета, які я прихопила із собою, прощаючись із “Літературною Україною”, – то була перша по роках мовчання публікація творів Стуса, підготовлена до друку й передана до редакції разом із розгорнутою статтею (на дві подачі) Миколою Григоровичем Жулинським: саме тоді, у січні 1990-го, президія правління СПУ одностайно прийняла Василя Стуса (посмертно) до Спілки письменників України. Цей незглибимий материк творчої спадщини поета-мученика одним із перших відкривав нам Микола Григорович – як і наприкінці 80-х – початку 90-х рр. ХХ ст. імена і творчі скарби багатьох-багатьох інших українських велетів духу: досить згадати постійну кількарічну рубрику в “ЛУ” “Сторінки призабутої спадщини” та книжку “Із забуття – в безсмертя”. Власне, тепер ці імена репресованих тоталітарною владою і призабутих митців окреслюють давно звичне для нас поле наших досліджень, і вже потроху призабувається, що вони мали свого першовідкривача в особі Миколи Жулинського. Повертаючи їх до творчого життя, він і сам наче підживлювався їхнім духом, аби мати сили на довгі роки напруженої

праці, передчуваючи, попри весь оптимізм національного піднесення, що “Відродження буде драматичним” (назва однієї з публікацій 1990-го).

Однак цей вияв поваги до таланту Іншого лежить не лише у площині літературознавчій – як факт історії новітнього літературознавства, а й у площині людинознавчій. Микола Григорович уміє читати не тільки літературні тексти, а й прогностично читати “тексти” долі, характерів, перспектив і творчих можливостей тих, із ким звело його життя. Уміє бачити – і відчувати – людину в усіх її чеснотах і суперечностях, до того ж бачити її значно глибоше, ніж дається нам про те знати в повсякденному спілкуванні. І в цьому – його делікатність і мудрість, назагал, може, і непомітна, що виростає з поваги в людині її індивідуальності, особливості, інакшості, зрештою, права бути самим собою. У цьому контексті антропоцентризму Миколи Григоровича або, інакше кажучи, уміння “відкрити” людину і зберегти повагу до її хисту хочу вирізнити ще одну суттєву рису: уміння щиро порадіти успіхові Іншого – чеснота, нині досить реліктова. Тим-то так натхненно, розлого й діткливо пише він численні вступні статті й післямови до видань відомих, і менш відомих, і зовсім молодих митців (а ще й блискучі есеїстичні портрети ювілярів, які читаєш із величезним задоволенням!), щедро роздаровуючи себе іншим, – навіть тоді, коли, здавалося б, нагода не конче зобов’язує й розум нашіптує, що можна було би відмовитися, заощадивши коштовний час для ще однієї нової власної книжки...

Раїса Мовчан

ДОБУДУВАТИ СВОЮ ЦЕРКВУ

Знаю Миколу Григоровича аж із минулого століття. Однак зрозуміла його краще, коли потрапила до села Набережного (колишні Новосілки), що на Рівненщині. Адже на рідній землі людина неминуче повертається до своїх першовитоків, а відтак і розкривається глибше, стає щирішою, звільняючись од повсякденності, оголюється її душа. Тут, на березі Стира, стояла колись його батьківська хата. Тут якимось по-особливому пахнуть чебрець і полин, здається, що зірок можна торкнутись рукою. Звідси він колись вирушив у широкий світ свого повноводого життя. Ось уже десять років тут будується церква Святої Трійці – так Микола Григорович прагне подбати про своє село.

А дбати про всіх і кожного, скрізь і завжди – мабуть, одна з його місій на цій землі, органічна риса непогамовного